РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

З А К О Н

за
Институт за Национална памет за престъпленията срещу българския народ

Глава I.

Общи положения

Чл. 1. Този закон урежда създаването и функционирането на Института за Национална памет за престъпленията срещу българския народ

Чл. 2. Цел на Института за национална памет за престъпленията срещу българския народ (ИНП) е събирането, проучването, достъпа, управлението, проучването, използването и популяризирането на документите на репресивния апарат и други органи и институции на тоталитарната държава в периода 09.09.1944 – 31.12.1989г., свързани с престъпленията срещу български граждани, извършени от функционери на комунистическия режим в България в периода 09.09.1944 – 31.12.1989г., в т.ч. престъпленията, представляващи престъпления срещу човечеството и други престъпления, извършени от комунистическия режим като :

а. Убийството на хора без съд и присъда или произнасяне на присъда след тяхното убийство, изтезания, тежки и средни телесни повреди и психически увреждания.
б. Преследването на политическите опоненти на комунистическата диктатура.
в. Нечестните съдебни процеси и наказателни процедури.
г. Нечестните избори водещи до узурпиране на властта.
д. Нечовешкото и унизително третиране – в т.ч. в концентрационните лагери, затвори и места за задържане.
е. Престъпленията на етническа и религиозна основа
ж. Нарушаване на правото на свобода на мисълта, свободата на

изразяване и свободата на съвестта.
з. Нарушаване правото на самоидентификация и насилственото изселване на български граждани в Съветския Съюз.
и. Забраната на свободата на сдружаване и свободата на събрания и свободата на печата.
й. Ограничаване на правата на придвижване в страната и извън нея, насилствено изселване и заселване.
к. Ограничаване на достъпа до информация, подслушване и контрол над кореспонденцията.
л. Конфискуване на частната собственост – в т.ч. земя.
м. Подкрепата за революционни комунистически движения в чужбина.
н. Конфискуване на имуществата на пенсионни, социални, здравни
и. благотворителни фондове и сумите, внесени в тях от гражданите
о. Износът на финансови ресурси зад граница, чиято съдба остава неясна.
п. Тоталният контрол на службите за сигурност върху живота на гражданите.
р. Други политически мотивирани репресии в т.ч. от съдебни органи или от лица действащи по нареждане на органите на Държавна Сигурност и другите репресивни служби на тоталитарната държава.

Чл. 3. ИНП се финансира от Държавния бюджет, като първостепенен разпоредител с държавни средства

Чл. 4. Неуредените в този Закон въпроси по функционирането на ИНП се уреждат с неговия правилник, който се приема от Съвета на ИНП по предложение на Съвета на ИНП

Глава II

ОРГАНИ

Чл. 5 (1) Органите на ИНП са :

1. Съвет на ИНП
2. Изпълнителен Директор
3. Комисията за проучване на престъпленията срещу българския народ
4. Архивен отдел за съхраняване и разпространение на документи, публикации и изследвания
5. Отдел за публикации и образование

(2) ИНП се ръководи от Съвета на ИНП
(3) Съветът на ИНП функционира независимо от държавните власти

Чл. 6 (1) Съветът на ИНП се избира и се освобождава от Народното събрание
(2) Срокът на правомощията на Съвета на ИНП е четири години, смятано от датата на полагане на клетва пред Народното събрание. След изтичането на правомощията му Съвета на ИНП продължава да изпълнява задълженията си до избора на нов Съвет.

(3) Съветът на ИНП се състои от 12 члена.

(4) Членовете на Съвета се номинират като шестима от тях - по предложение на народните представители и шест - по предложение на организации на репресираните.

(5) Председателят на Съвета се избира по предложение на народен представител или група народни представители.

(6) Документите, удостоверяващи избора от организации на репресираните, се внасят при Председателя на Народното събрание, който ги обявява на първото заседание на Народното Събрание след получаването им.
(7) Не по-рано от 6 месеца преди изтичане на срока по ал. 2 и не по-късно от 3 месеца след изтичането му Народното събрание извършва избор за нови членове на Съвета. В случай, че място в Съвета се ованканти по други причини, срока за номинации за нов член на Съвета е 30 дни.
(8) Едно и също лице не може да бъде избирано за член на Съвета на ИНП за повече от два последователни мандата.

Чл. 7 (1) За Председател на Съвета на ИНП може да бъде избран български гражданин с висше образование, висок морал и познания в сферата на дейността на ИНП
(2) Председателят на Съвета представлява Съвета, сключва трудов договор с Изпълнителния Директор,ю по решение на Съвета
(3) За член на Съвета на ИНП не може да бъде избрано лице, което по време на комунистическия режим в България (1944-1989г.) е било щатен или нещатен сътрудник, информатор, доверено лице, облагодетелствано лице на бившата Държавна сигурност, Министерството на вътрешните работи, Разузнавателното отделение към Щаба на войската, Разузнавателното управление на Генералния щаб при Министерство на народната отбрана и Народната милиция в периода 1944 - 1989 г. или участвали в политически репресии.

(4) Лице, за което се открие информация в държавните архиви или архивът на ИНП, сочеща обстоятелствата по ал. 2, не може да заема длъжността член на Съвета на ИНП.
(5) Лице, намиращо се под защита на държавната тайна не може да бъде член на Съвета на ИНП
(6) Членовете на Съвета на ИНП не могат да членуват в политическа партия или професионален съюз, нито могат да осъществяват публична дейност, попадаща в конфликт с неговата дейност
(7) Членовете на Съвета на ИНП не могат да упражняват професионална дейност извън тази в ИНП с изключение на дейност, като преподавател в академична институция
(8) Длъжността член на Съвета на ИНП е несъвместима с тази на народен представител
(9) Изискванията по ал. 3,4,5,6, 7 и 8 важат и за заемащите длъжности в органите по Чл.5(1) т. 2,3,4 и 5 и за всички други служители на ИНП
(10) При стъпване в длъжност Председателят и членовете на Съвета на ИНП полагат клетва пред Народното събрание със следния текст:

“Тържествено се заклевам, че като член на Съвета на ИНП ще служа лоялно на българския народ, ще прилагам Закона и ще упражнявам задълженията си съзнателно и ръководен от принципите на достойнство и честност.” Към този текст по желание на избраното лице може да се добави : “И моля Бог да ми помага!”.

Чл. 8 (1) Съветът на ИНП с решение може да поиска от Народното събрание предсрочно прекратяване на пълномощията на своя Председател или на член на Съвета на ИНП, ако:

1. Председателят или член на Съвет на ИНП е подал оставка пред Съвета
2. Председателят или член на Съвета е в трайна невъзможност да изпълнява задълженията си
3. Председателят или член на Съвета е осъден за престъпления от общ характер с влязла в сила присъда
4. В случай на смърт на съответното лице

(2) Решението по ал.1 се взема с мнозинство от 2/3 от общия брой на членовете на Съвета на ЕНП
(3) Народното събрание освобождава предсрочно Председателя или член на Съвета на ИНП с Решение.
(4) В този случай се избира нов член на Съвета за срок до приключване на мандата на Съвета на ИНП. Изборът се извършва

по реда на ал.5 в зависимост от квотата, от която е бил освободения член.

Чл. 9 (1) Съветът на ИНП назначава и освобождава Изпълнителен Директор на ИНП по реда на трудовото законодателство
(2) Изпълнителният Директор на ИНП ръководи оперативната дейност на ИНП и сключва договори със служителите на ИНП.
(3) Длъжностната характеристика на Изпълнителния Директор се приема с решение на Съвета на ИНП
(4) Изпълнителният Директор се отчита за дейността си пред Съвета на ИНП на всяко от заседанията на Съвета
(5) Изпълнителният Директор присъства на заседанията на Съвета с право на съвещателен глас

Чл. 10 (1) За участието си в заседанията на ИНП и за пътуванията на територията на Република България, членовете на Съвета на ИНП, получават възнаграждения и командировъчни определени с наредба от Министъра на финансите
(2) Изпълнителният Директор и служителите на трудов договор в ИНП получават възнаграждение в размер определен в наредбата на Министъра на финансите и имат всички права по Кодекса на труда

Чл. 11 (1) Органите по чл.5 (1) т. 3,4 и 5 се създават с решение на Съвета на ИНП.
(2) Тези органи функционират съобразно правилници за тяхната дейност изготвени от Съвета на ИНП и се ръководят от Изпълнителния Директор .

Чл. 12 Членовете на Съвета и служителите на ИНП са длъжни да пазят като служебна тайна информацията засягаща лични данни и факти от личния живот на засегнатите, която са придобили във връзка с функциите си, включително и след прекратяване на правомощията им. Това не се изисква за информация, която е публично достояние или ако тази информация е свързана с целите на ИНП.

Чл. 13 Съветът на ИНП в случай, когато това е необходимо за постигане целите на ИНП има право да поиска разповеряване на класифицирана информация по смисъла на Закона за класифицирана информация и/или на бизнес информация при мотивиране на необходимостта тази информация да се знае.

Чл. 14 За изпълнението на своите цели ИНП има правото на :

1. Пълен достъп до документи, свързани с целите по чл.1
2. Архивиране на документите по т.1 с цел тяхната оценка, подреждане, съхранение, разпространение и администриране
3. Публикуване на документите по т.1
4. Установяване на процедура за достъп до архива по т.2 на отделни лица, институции, обществени организации, органи на власт и други
5. Организиране на изследователски проекти относно дейността на репресивния апарат на комунистическия режим и такива имащи за цел да информират обществеността за резултатите от дейността на ИНП

Чл. 15 (1) Съветът на ИНП одобрява годишен отчетен доклад за дейността на Института, който се внася в Народното Събрание и се публикува
(2) Съветът на ИНП приема решенията си чрез гласуване и обикновено мнозинство от членовете си

Чл. 16 Данни за открити престъпления срещу българския народ се изпращат от Председателя на Съвета на ИНП на Главния прокурор на Република България

Глава III

Събиране на документи и данни от ИНП

Чл. 17 (1) Не по-късно от 90 дни след създаването на ИНП институциите, описани по-долу са длъжни да осигурят достъп на служителите на ИНП до документи, събрани данни, регистри и досиета създадени от репресивния орган на тоталитарния режим в България, както и от системата на затворите, местата на задържане, трудово-възпитателни общежития и лагерите, съдилищата и прокуратурата, по реда на действащите законови изисквания, както следва:

1. Министърът на вътрешните работи - по отношения на документи, данни, регистри и досиета създадени в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г.
2. Директорът на Националната разузнавателна служба по отношения на документи, данни, регистри и досиета създадени в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г.
3. Министърът на отбраната - по отношения на документи, данни, регистри и досиета събрани от Разузнавателното отделение към

щаба на войската и Разузнавателното управление на Генералния щаб в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г.

4. Министърът на правосъдието - по отношения на документи, данни, регистри и досиета създадени в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г., в т.ч. затворнически досиета на лишени от свобода или екзекутирани по политически причини.
5. Председателят на Върховния касационен съд – по отношение на дела от граждански и военни съдилища, осъдени по политически причини в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г.
6. Главният прокурор по отношение на дела на гражданската и военна прокуратура срещу лица, обвинени по политически причини в периода 09.09.1944г. – 01.01.1990г.
7. Директорът на Държавна Агенция „Архиви" по отношение на архива на Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Димитровския комунистически младежки съюз и неговите предшественици, Отечествения фронт и други организации на тоталитарната държава
8. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията по отношение архивите на бившите транспортни войски
9. Министърът на регионалното развитие и благоустройството по отношение на архивите на трудовите войски
10. Министърът на образованието, младежта и науката по отношение на съществувалите Трудово възпитателни училища и архиви за политически уволнения на учители

(2) Други държавни институции, разполагащи с информация за престъпленията по чл.1 ги предават по своя инициатива на ИНП

(3) При поискване от служителите на ИНП институциите в ал.1 и ал.2 институции предоставят на ИНП заверени копия на поисканите документи

(4) В случаите, когато архивни документи са предадени на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (Обн., ДВ, бр. 102 от 19.12.2006 г.; изм., бр. 41 от 2007 г., бр. 57 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г. - в сила от 01.01.2008 г.), съответната институция посочва това в официално писмо до

Института, в което прилага и списък с изходящите номера на предадените документи.

Чл. 18 След обработване на получените архиви Председателят на Съвета на ИНП разрешава достъпа до тях в срок и по ред определен с правилника одобрен от Съвета на ИНП

Чл. 19 (1) Лица, засегнати от престъпленията на комунистическия режим, които разполагат с документи, лични архиви, лична кореспонденция на затворници и лагеристи, удостоверяващи репресиите срещу тях, могат да ги предоставят на ИНП. Публикации, документи и архиви на емигранти и емигрантски организации също могат да се предоставят на ИНП за проучване и съхранение
(2) Обществени организации и съюзи на репресираните могат да предоставят на ИНП документите, с които разполагат за удостоверяване на престъпленията по чл.1. Копирането и нотариалните заверки на тези документи - ако са поискани от обществените организации и съюзи, са за сметка на ИНП
(3) Президента на ИНП може да изисква от чуждестранни лица и институции съдействие за набавяне на документи, данни и регистри за целите на Института, които да бъдат направени достояние на засегнатите лица и обществеността

Чл. 20 В своята архивираща дейност ИНП събира, съхранява, изготвя и прави достояние на обществеността на документи за престъпления, когато тези документи съдържат факти и обстоятелства свързани с историята на български народ в периода 09.09.1944 – 01.01.1990г., информации за жертвите и нанесените щети.

Глава IV

Достъп до документите на ИНП

Чл. 21 (1)Засегнатото лице има право по негово искане да получи информация дали в ИНП се съхраняват и са достъпни документи, които го касаят
(2)Всеки има право да поиска от ИНП проверка дали е засегнато лице по смисъла на този Закон
(3)Заявлението се подава до Председателя на Съвета на ИНП, лично от засегнатото лице или негови близки и/или пълномощници и трябва да включва декларация за статута на заявителя. Български граждани, живеещи в чужбина, подават декларации в българската консулска служба за съответната страна

(4)Гражданин на чужда държава има право също да подаде заявление по реда на този Закон, ако е спазен принципа на реципрочност с влязло в сила споразумение между двете държави
(5) ИНП е длъжен след получаване на заявлението да информира заявителя дали той е засегната страна по смисъла на Закона
(6) Засегнатото лице – съответно негови близки или пълномощници имат право да получат копие от документите, които ги касаят, ако изрично са посочили това в писмена молба
(7) Засегнатото лице има право да поиска информация от личен характер, която го засяга да не бъде правена обществено достояние за определен период от време – до 30 години. Президентът на ИНП има право да отхвърли това искане ако :

1. Друго лице има показан интерес към същите данни
2. Данните са нужни за изследователска дейност
3. Упълномощен орган на държавната власт поиска тези данни

Чл. 22 Засегнато лице, ако пожелае, има право да получи документи, данни, регистри или досиета съдържащи имена на функционери, служители или псевдоними на сътрудници или информатори на репресивния апарат и тези, които са ги ръководили по случая със съответното лице, в т.ч. и допълнителни лични данни за участвалите в репресията срещу него

Чл. 23 Засегнатото лице има право по покана на Изпълнителния Директор на ИНП да предостави на ИНП свои поправки, допълнения, бележки, пояснения и документи или копия от тях свързани с разглеждания случай. Тези данни се добавят към документацията по случая, но не могат да променят съществуващите в ИНП документи. Ако някои обстоятелства са оспорени, ИНП може да извърши проверка по тях и да излезе със заключение по случая.

Чл. 24 Функционерите, служителите и сътрудниците на репресивния апарат на комунистическия режим по тяхно искане имат право да се запознаят и да получат копия от документите по случаи, които ги касаят

Чл. 25 Документите, съхранявани в ИНП се използват по начин, който не накърнява правата на засегнатите лица или на трети лица

Глава V

Образователни функции на ИНП

Чл. 26 ИНП :

1. Провежда научни изследвания за престъпленията и събитията посочени в чл.1
2. Предоставя информация за събраните документи чрез публичен регистър
3. Информира обществото за структурите, методите и деянията на репресивния апарат на комунистическия режим
4. Разпространява безплатно – в България и чужбина, резултатите от своята работа и изследвания, в т.ч. ги предоставя на Народното Събрание, Народната Библиотека „Св.Св.Кирил и Методий", СУ „Св.Климент Охридски", на други университети заявили интерес към дейността на Института, на читалищни библиотеки, на други организации и институции, в т.ч. и научни институции и лица интересуващи се от неговата дейност
5. Организира изложби по темите на своята работа
6. Формулира предложения за учебните програми по история, които предоставя на Министъра на образованието и науката
7. Организира съвместни прояви с неправителствени организации имащи интерес към дейността на Института

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1 По смисъла на този Закон :

1. Престъпления на комунистическия режим в България са действията на функционери на режима в периода 09.09.1944 – 31.12.1989г., включващи репресивни мерки довели до нарушения на човешките права и свободи, както и на деянията по чл.1 по отношение на индивиди или групи от хора, както и действия, представляващи престъпления по наказателните закони в сила по време на извършване на деяния, когато извършването на тези престъпления е инспирирано и толерирано от властите

2. Функционери на комунистическия режим са лицата, заемали висши държавни постове или постове в БКП и другите тоталитарни организации, както и служителите на репресивния апарат

3. Престъпления срещу човечеството са престъпления срещу лица поради техния национален, етнически, социален произход или принадлежност към вероизповедание, когато извършването на тези престъпления е инспирирано и толерирано от властите в съответствие с определението в Чл.7 от Римския Статут на Международния наказателен съд (ДВ,бр.68 от 16 юли 2002г.)

4. "Щатни сътрудници" са българските граждани, които са били на служба в Министерството на вътрешните работи, бившите Държавна сигурност, Народна милиция, Разузнавателно отделение към Щаба на войската или Разузнавателно управление на Генералния щаб като оперативни работници на оперативна работа.

5. "Нещатни сътрудници" са българските граждани, които са доставяли информация или са сътрудничили по друг начин на Министерството на вътрешните работи, бившите Държавна сигурност, Народна милиция, Разузнавателно отделение към Щаба на войската или Разузнавателно управление на Генералния щаб.

6. "Облагодетелствани лица" са българските граждани, на които са били предоставени:

а) образователни, професионални, административни или имуществени привилегии от Министерството на вътрешните работи, бившите Държавна сигурност, Народна милиция, Разузнавателно отделение към Щаба на войската или Разузнавателно управление на Генералния щаб;

б) защита от Министерството на вътрешните работи, бившите Държавна сигурност, Народна милиция, Разузнавателно отделение към Щаба на войската или Разузнавателно управление на Генералния щаб срещу наказателно преследване.

7.Тоталитарни партии и организации са Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Отечествения фронт, Димитровския комунистически младежки съюз, Съюза на активните борци против фашизма и капитализма, Българските професионални съюзи, както и техните предшественици и правоприемници в периода 09.09.1944 – 01.01.1990г. По смисъла на чл.1 от Закона за имуществото на Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Отечествения фронт, Димитровския комунистически младежки съюз, Съюза на активните борци против фашизма и капитализма,Българските професионални съюзи (ДВ, бр.105/ 19.12.1991г.)

8. Засегнати лица по смисъла на този закон са лицата пострадали от престъпленията посочени в Чл.1 лицата, получили политическа и гражданска реабилитация по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица, както и техните роднини по права линия без ограничения и роднините им по съребрена линия до втора степен

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

§2 В Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (Обн., ДВ, бр. 102 от 19.12.2006 г.; изм., бр. 41 от 2007 г., бр. 57 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г. - в сила от 01.01.2008 г.) :

1.В § 9 се добавя ново изречение което гласи „Института за национална памет за престъпленията срещу българския народ има свободен достъп до архива на комисията, при условията предвидени за членовете на комисията.”

2.В § 11 текстът „ за съхранение съгласно закона за Националния архивен фонд” се изменя така : „ за съхранение на Института за национална памет за престъпленията срещу българския народ.”

§ 3 В Закона за защита на класифицираната информация (ДВ...) се създава нов член 29а със следния текст :

"Чл. 29а. Не е класифицирана информация, информацията съдържала се в архива на Държавна сигурност и другите органи на репресивния апарат на тоталитарната държава, архива на БКП, където и да се намират понастоящем нейните носители, както и всички документи удостоверяващи извършени престъпления по чл. 1 от Закона за Института по национална памет за престъпленията срещу българския народ, в периода 9 септември 1944г. - 1 януари 1990г."

§5 След прекратяване на дейността на Института всички материали относно дейността му се предават за съхранение съгласно Закона за Националния архивен фонд.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§6 Законът влиза в сила на 1 януари 2012г.

Вносител:

Лъчезар Тошев

народен представител

МОТИВИ

Настоящият законопроект е създаден на базата на текста, изработен от екипа на н.п.Филип Димитров в 40-тото Народно събрание (внесен с вх.№ 554-01-97/22.12.2005г.), като е отчетено обстоятелството, че междувременно беше създадена Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Законопроектът има за модел закона, с който се създаде полския Институт за национална памет, но който не може да се приложи директно в България, тъй като в Полша прокуратурата е част от изпълнителната власт, а в България е част от независимата съдебна система.

За разлика от преходния законопроект по същия въпрос, в този законопроект не се предлага Института да има регионални и местни структури.

Създаването на Институт за национална памет е актуален въпрос.

България е единствената, която все още не е създала свой Институт за национална памет от страните в ЕС, преживели комунистическа диктатура.

Въпросът с паметта за извършените престъпления намери значително място в приетата на 2 април 2009г. от Европейския парламент Резолюция

„Европейската съвест и тоталитаризма", от 2 април 2009 г., в която се казва :

„ Европейският парламент .....

.....

3. Подчертава значението на поддържането на спомените за миналото живи, тъй като не може да има помирение без истина и памет; отново потвърждава своята решителна единна позиция срещу всяка форма на тоталитарно управление, независимо от идеологическия контекст;

4. Припомня, че най-скорошните актове на геноцид и на престъпления срещу човечеството в Европа все още се осъществяваха през юли 1995 г. и че е необходима непрестанна бдителност в борбата срещу недемократичните, ксенофобски, авторитарни и тоталитарни идеи и течения;

5. Подчертава, че за да бъде повишена осведомеността в Европа относно престъпленията, извършени от тоталитарни и недемократични режими, трябва да бъде подпомагано документирането и разказите на очевидци за изпълненото с неволи минало на Европа, тъй като без памет не може да има помирение;

6. Изразява съжаление, че двадесет години след рухването на комунистическите диктатури в Централна и Източна Европа достъпът до документи от личен характер или за целите на научни изследвания е все още необосновано ограничен в някои държави-членки; призовава за полагане на истински усилия във всички държави-членки за отваряне на архивите, включително тези на бившите служби за сигурност, тайната полиция и разузнавателните ведомства, въпреки че трябва да се предприемат мерки, за да се гарантира, че с този процес не се злоупотребява за политически цели; „.

В своята Резолюция 1481/2006г. Парламентарната Асамблея на Съвета на Европа също засегна този въпрос :

14. Асамблеята вярва, че тази ясна позиция на международната общност ще проправи пътя за по-нататъшно помирение. ***Освен това тя насърчава историците по света да продължават изследванията, насочени към обективното установяване на случилото се.***

Третата международна институция –Парламентарната Асамблея на ОССЕ на 3 юли 2009г. декларира, че :

(...) ***13. Настоява*** *държавите-участнички:*

а*. да продължат да изучават и да повишават информираността на обществеността за тоталитарното наследство;*

б*. да разработват и усъвършенстват, най-вече за по-младите поколения, учебни средства, програми и дейности, свързани с*

тоталитарната история, човешкото достойнство, човешките права и основни свободи, плурализма, демокрацията и толерантността;

в. *да насърчават и подкрепят дейности на неправителствени организации, ангажирани с научни изследвания и с повишаване на информираността на обществеността за престъпленията, извършени от тоталитарните режими.*

(...)

16. Призовава отново *всички държави-участнички да отворят историческите и политическите си архиви; (...)*

На 10 юни Съветът на Европейския съюз по Правосйъдие и вътрешен ред прие заключение по доклада на Европейската комисия, сред които са :

„Съветът на Европейския съюз :

(….)

5. Насърчава държавите-членки и Комисията да подемат или подкрепят инициативи заосведомяване и образоване на обществеността за тоталитарното минало на Европа,както и да реализират научноизследователски проекти, включително с международно измерение;

6. Приветства намерението на Комисията да използва програми за финансиране и други
програми на ЕС, съгласно посоченото в доклада, за подпомагане на заинтересованите
страни в усилията им да оказват подкрепа и поощряват такива инициативи и проекти, и
да проучи как такива дейности могат да получат достатъчно финансиране в бъдеще;

7. Приканва Комисията да обърне внимание на въпросите за участието на по-малки
организации в програми на ЕС за финансиране, включително училища и институции за
висше образование, както и да проучи начини за укрепване на участието на

бенефициентите от държавите от Източното партньорство и Русия в общи инициативи и проекти, финансирани по тези програми.

8. Насърчава Комисията да продължи да проучва и създава възможности за
научноизследователски проекти или стипендии в областта на тоталитарните режими за
изследователи от държавите-членки на ЕС, както и от други европейски страни,пострадали от престъпленията на тоталитарните режими. Това може да включва проучвания на ЕВРОБАРОМЕТЪР относно осведомеността на гражданите на ЕС за тоталитарните режими в Европа.

9. Приканва всички заинтересовани страни да се възползват максимално от
съществуващите програми на ЕС, за да създадат „Платформа на европейската памет и
съвест“, която да предоставя подкрепа за настоящо и бъдещо взаимодействие и
сътрудничество между националните научноизследователски институти, работещи в
областта на историята на тоталитаризма.”

Вносителят приема напълно становището на Европейския парламент, Съвета на ЕС, на ПАСЕ и на ПА на ОССЕ, за важността на този въпрос, поставен в светлината на европейските ценности, които Република България, като член на европейското семейство е декларирала, че споделя и защитава.

С внасянето на този законопроект даваме възможност на 41-вото Народно събрание да приеме закон за създаването на такъв институт и да отговори на призива на цитираните по-горе европейски институции.

Познанието за извършените престъпления би дало възможност за намирането на национален консенсус за общо осъждане на тези престъпления. Това би бил акт допринасящ за националното помирение и сплотяването на българското общество около общоевропейските ценности. Не само нашето поколение, но в още по-голяма степен бъдещите поколения имат нужда от такова национално помирение, постигнато не чрез съглашателство или забрава, а на основата на общо осъждане на всички извършени престъпления, жестокости, политически преследвания и нарушения на човешките права. Убедени сме, че това би допринесло за

устойчивост на демократичното гражданство в България, основано на разбиране за правата и отговорностите на всеки член на обществото.

Вносител :

Лъчезар Тошев

народен представител